

การเรียนการสอนสำหรับคนหูหนวกในประเทศไทย :
สภาพปัญหา รูปแบบ และ กระบวนการสอนแบบสองภาษา
Teaching and Learning for the Deaf in Thailand: Problems, Models
and Bilingual Teaching Methods

(Received: April 6, 2020; Revised: June 15, 2020; Accepted: June 29, 2020)

ศศิวิมล คงสุวรรณ¹, เบญจมาภรณ์ ธาไชย²

Sasiwimol Kongsuwan, Benjamaporn Ruachai

บทคัดย่อ

บทความวิชาการฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาการศึกษาของเด็กหูหนวก รูปแบบและกระบวนการสอนแบบสองภาษาสำหรับเด็กหูหนวกไทยในประเทศไทย เนื่องจากปัจจุบันแนวทางการสอนเด็กหูหนวกไทยมีการใช้วิธีที่แตกต่างกันออกไปตามแต่ละสถาบันการศึกษาทั้งในระดับอุดมศึกษาตลอดจนระดับโรงเรียนสำหรับเด็กหูหนวก จากการศึกษางานวิจัยทางการศึกษา ภาษาศาสตร์ภาษามือ และประสบการณ์การลงภาคสนามที่วิทยาลัยราชสุตา มหาวิทยาลัยมหิดลของผู้เขียนเอง พบว่า การสอนเด็กหูหนวกในประเทศไทยปัจจุบันแบ่งออกเป็นสองระบบใหญ่ๆ คือ 1. ระบบที่เน้นวิธีการพูดและการฟัง อาทิ การสอนในระบบรวม (Total Communication) การสอนที่เน้นการพูด (oral method) หรือการสอนแบบเน้นการฟัง (Auditory-based Approach) และ 2. การสอนแบบสองภาษา (Bilingual Education) ที่ใช้ภาษามือไทยเป็นภาษาแม่และใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สองสำหรับสอนเด็กหูหนวก ทั้งนี้การใช้กระบวนการสอนแบบสองภาษาเริ่มเข้ามามีบทบาทในการจัดการเรียนการสอนเด็กหูหนวกมากขึ้น โดยวิทยาลัยราชสุตา มหาวิทยาลัยมหิดลเป็นสถานการศึกษาแห่งแรกที่เริ่มนำการสอนแบบสองภาษามาใช้ในการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ให้แก่เด็กหูหนวกในรูปแบบการเรียนแบบสองภาษาสองวัฒนธรรม (Bilingual-bicultural Education : Bi-Bi Education) ด้วยเชื่อว่าวิธีการสอนดังกล่าวนอกจากจะเป็นการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ให้แก่เด็กหูหนวกแล้ว ยังส่งผลให้ผู้เรียนหูหนวกเข้าไปสู่สังคมของผู้ที่มีการได้ยินและอยู่ร่วมกันได้ภายใต้ความแตกต่างของภาษาและวัฒนธรรม

คำสำคัญ: การสอนแบบสองภาษา, เด็กหูหนวก, ภาษามือไทย

¹ สำนักการศึกษาทั่วไป สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์ (General Education, Panyapiwat Institute of Management), e-mail: sasiwimolkon@pim.ac.th

² สำนักการศึกษาทั่วไป สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์ (General Education, Panyapiwat Institute of Management)

Abstract

This article aims to study learning problems of Thai Deaf³ students, teaching approaches, and bilingual teaching methods in Thai context. Recently, there are several teaching approaches for Thai Deaf student which are utilized differently, depending on educational institutions, especially in both higher education and school system. As the author has reviewed the studies in Deaf education and Thai sign language analysis together with experience in field at Ratchasuda College, Mahidol University it appears that there are two major teaching approaches for deaf students in Thailand: 1) Total Communication with the emphasis on Oral Method and Auditory-Based Approach 2) Bilingual Education. For Bilingual Education, the Thai sign language is deployed as a mother tongue and Standard Thai as a second language. In addition, this approach plays an essential role for learning management for these particular students. Ratchasuda College, Mahidol University is the first institute that starts using bilingual-bicultural Education (Bi-Bi Education) approach to support learning skills for deaf students with belief that the approach does not only encourage the learning skills, but also it encourages the students to explore the society of typical people with linguistic and cultural diversity.

Keywords: Bilingual Education, Deaf Students, Thai Sign Language

บทนำ

กระบวนการสอนผู้เรียนหูหนวกเป็นประเด็นที่นักการศึกษา และนักภาษาศาสตร์ให้ความสำคัญและพัฒนาวิธีการแก้ไขปัญหการเรียนรู้การสอน เพื่อให้ผู้เรียนหูหนวกเกิดผลสัมฤทธิ์ทางภาษา อารมณ์ และสังคม อย่างมีพัฒนาการเทียบเท่าเด็กที่มีการได้ยินมาอย่างยาวนาน โดยเริ่มแรกนักการศึกษาจากฝั่งยุโรป (ประเทศสเปน ประเทศฝรั่งเศส) คิดกระบวนการสอนโดยเน้นการเขียน (Writing) การสอนพูด (Oral Method) และการอ่านปาก (Lip-reading) เนื่องจากเชื่อว่าคนหูหนวกสามารถสื่อสารโดยใช้ภาษาพูดหรือภาษาประจำชาติได้ นักการศึกษาที่เน้นการสอนภาษาพูด อาทิ Rudolf Agricola (1443 – 1485) Pedro Ponce de Leon (1529 – 1594) Solomon Alberti (1540 – 1600) Juan Pablos de Bonet (1560 - 1620) ใน Nieves Bethsaida (2016:P.183-186) กระบวนการสอนที่เน้นการพูด (Auditory – Oral Education) เริ่มพัฒนาขึ้นโดย Samuel Heineke (1727 - 1790) ด้วยวิธีการดู การฟังและ

³ James Woodward (1996): Deaf ตัวอักษรพิมพ์ใหญ่ ‘D’ ในภาษาอังกฤษแทนกลุ่มคนหูหนวกที่ใช้ภาษามือในการสื่อสาร และ deaf ตัวอักษรพิมพ์เล็ก ‘d’ แทน กลุ่มคนหูหนวกที่ใช้ช่องทางการสื่อสารอื่นๆ ในการสื่อสาร เช่น การพูด การอ่านปาก เป็นต้น

การสัมผัสในการสอนเด็กหูหนวก จากนั้นเริ่มมีการประดิษฐ์ตัวอักษรหรือการสะกดนิ้วมือขึ้น (Friar Melchor de Yebra, 1526 - 1586) ขณะที่วิธีการสอนพูดพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ภาษามือก็เริ่มมีการใช้ในการเรียนการสอนโดย บาทหลวงชาวฝรั่งเศส เอปเป้ (The Abbé Charles-Michel de l'Épée, 1712 - 1789) เชื่อว่าภาษามือเป็นภาษาธรรมชาติของคนหูหนวก บาทหลวงเอปเป้ เริ่มใช้ภาพเป็นสื่อนำกระบวนการสอน ภายหลังวิธีดังกล่าวเป็นที่รู้จักในชื่อว่า “The French Method” กระบวนการสอนของ บาทหลวงเอปเป้ เป็นวิธีที่ใช้รูปแบบ การสอนโดยการนำภาพมาเป็นสื่อการสอน การใช้การสะกดนิ้วมือ การใช้สัญลักษณ์ การใช้การเขียน ภาษาท่าทาง เพื่อให้การสอนเกิดผลสัมฤทธิ์สูงสุด บทบาทสำคัญของการพัฒนาการเรียนการสอนของบาทหลวงเอปเป้เอง ทำให้บาทหลวงได้รับการขนานนามว่าเป็น บิดาแห่งคนหูหนวก ทั้งนี้การสอนภาษามือและการสอนโดยเน้นการพูด การฟัง ต่างเป็นกระบวนการสอนที่มีข้อถกเถียงในวงวิชาการของฝั่งยุโรปมาอย่างยาวนาน ว่ากระบวนการสอนแบบใดเหมาะสมและสามารถทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจ และพัฒนาความสามารถทางภาษาให้แก่เด็กหูหนวกได้ ทว่ากระบวนการสอนทั้งสองรูปแบบ ต่างพัฒนาวิธีการสอนเพื่อจุดมุ่งหมายเดียวกันคือ พัฒนาศักยภาพของเด็กหูหนวกให้มีความเท่าเทียมกับเด็กที่มีการได้ยินทั่วไป ตามข้อคิดเห็นของ จอร์จ ดัลการ์โน (George Dalgarno, 1628 - 1687) อ้างถึงใน เบทเซียดา นิฟส์ (Bethsaida Nieves, 2016, P.184) ที่กล่าวว่า คนหูหนวกและคนหูดีจะต้องมีความสามารถในการเรียนรู้ที่เท่าเทียมกัน คนทั่วไปมักคิดว่าปัญหาของความแตกต่างในการรับรู้ภาษาของผู้เรียนหูหนวก สามารถแก้ไขได้โดยการใช้ภาษาตามธรรมชาติของการรับรู้ภาษาของคนหูหนวก หรือใช้ภาษามือในการเรียนการสอน แต่ปัญหาของคนหูหนวก มิได้มีเพียงเรื่องภาษาที่มีความแตกต่างจากสังคมที่ใช้ภาษาพูดเท่านั้น ยังมีปัญหาอื่นๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ปัญหาการสื่อสารภายในครอบครัว

เด็กหูหนวกในอัตรา 10 คน จะมีเด็ก 9 คนที่เกิดจากพ่อแม่ที่มีการได้ยิน (Baker, 1999 อ้างถึงใน Danthanavanich, 2004) หรือมีเพียง 10% ของเด็กหูหนวกเกิดจากพ่อแม่หูหนวก (Emmorey, 2002 ; Johnston & Schembri, 2007) สำหรับพ่อแม่ที่มีการได้ยินและไม่มีทักษะการใช้ภาษามือในการสื่อสารกับลูกหูหนวก มักใช้ภาษาท่าทางง่ายๆ เช่น กิน นอน อาบน้ำ เพื่อใช้สื่อสารในชีวิตประจำวันเท่านั้น เด็กหูหนวกส่วนใหญ่จึงมักเริ่มเรียนรู้ภาษามือจากโรงเรียนเมื่อถึงเกณฑ์เข้าเรียนและเริ่มมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับเด็กหูหนวกด้วยกัน สาเหตุดังกล่าวทำให้พัฒนาการการเรียนรู้ทางภาษาของเด็กหูหนวกช้ากว่าเด็กที่มีการได้ยิน (ช่วงวัยที่เหมาะสมกับการรับรู้ภาษาควรเริ่มก่อนช่วงปฐมวัย) จนนำไปสู่ปัญหาด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านพัฒนาการทางภาษา ด้านสังคม เช่น การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น การเข้าสังคม ด้านสุขอนามัย เช่น การดูแลตัวเอง การรักษาความสะอาด ปัญหาด้านสุขภาพ ด้านอารมณ์ เช่น การควบคุมอารมณ์ การแสดงออก การจัดการอารมณ์ เป็นต้น

เมื่อผู้เรียนหูหนวกเข้าสู่โรงเรียน การวัดและประเมินผลผ่านกระบวนการสอนภายในโรงเรียนกลับสะท้อนให้เห็นผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ที่ยังคงต่ำกว่าเด็กที่มีการได้ยินอย่างมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยในต่างประเทศที่แสดงให้เห็นผลการศึกษาศึกษาของเด็กหูหนวกที่มีช่วงห่างระดับจากเด็กที่มีการได้ยินในช่วงวัย

เดียวกันถึง 50% (Ross E. Mitchell, 2008, Marschark, 2006 อ้างถึงในโสภณ ชัยวัฒนกุลวานิช, 2556, หน้า 5) กระบวนการสอนเด็กหูหนวกในประเทศไทยมีแนวคิดและวิธีการสอนที่แตกต่างกันออกไปตามแต่ละสถาบันการศึกษา โดยแบ่งออกเป็นสองประเภทที่มีความเด่นชัดคือ การจัดการศึกษาแบบเน้นการฟัง (Auditory-based Approach) ซึ่งเป็นวิธีการสอนที่เน้นการฝึกพูด และการสอนแบบทวิภาษาหรือ การสอนแบบสองภาษา (Bilingual Method) คือกระบวนการวิธีที่ใช้ภาษามือไทยเป็นภาษาหลัก (L1) และใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง (L2) เพื่อพัฒนาทักษะการใช้ภาษามือและภาษาประจำชาติด้านการอ่าน การเขียน รวมถึงการฟัง การพูด สำหรับเด็กหูตึง (เด็กที่ยังมีระดับการได้ยินอยู่ที่ 26 – 90 เดซิเบล) ปัจจุบันการนำวิธีการสอนแบบสองภาษาสำหรับเด็กหูหนวก เป็นวิธีที่ได้รับการยอมรับและนิยมนำมาใช้ในการสอนเด็กหูหนวกไทยในหลายโรงเรียน ทว่าด้วยบริบทของการศึกษาไทยและความเชี่ยวชาญของผู้สอนที่ยังมีข้อจำกัด ทำให้การนำวิธีการสอนแบบสองภาษาไปใช้ มีความแตกต่างกันออกไปตามกระบวนการสอนของผู้สอนแต่ละคน บทความวิชาการฉบับนี้ จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอปัญหา รูปแบบ และกระบวนการสอนแบบสองภาษาในประเทศไทย เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องหรือผู้สนใจการศึกษาของเด็กหูหนวก นักวิชาการ นักการศึกษา นักภาษาศาสตร์ ได้มีข้อมูลมุมมองความรู้การสอนสองภาษาและสถานการณ์ของเด็กหูหนวกในประเทศไทยในปัจจุบันเพื่อนำไปสู่การพัฒนางานวิจัยทางด้านการศึกษาและภาษาศาสตร์ และการพัฒนาศักยภาพการศึกษาตลอดจนชีวิตของคนหูหนวกต่อไป

สถานะของภาษามือไทยและคนหูหนวกในประเทศไทย

ภาษามือ เป็นภาษาแม่ของคนหูหนวกที่ใช้การรับรู้ภาษาผ่านการมองเห็นเป็นช่องทางในการสื่อสารตามธรรมชาติที่สำคัญ เนื่องจากระบบไวยากรณ์ภาษามือประกอบไปด้วย ท่ามือ ทิศทาง ตำแหน่ง การเคลื่อนไหว และสีหน้า งานวิจัยทางด้านภาษาศาสตร์ภาษามือที่ศึกษาระบบไวยากรณ์ชิ้นแรกคือ งานวิจัยของ สโตกี้ (William C. Stokoe) ในปี 1960 ศึกษาไวยากรณ์ภาษามืออเมริกันและตีพิมพ์เป็นบทความชื่อ “*Sign Language Structure: An outline of the Visual Communication Systems of the American Sign Language on Linguistic principle*” งานวิจัยของสโตกี้ที่ส่งอิทธิพลเป็นวงกว้างต่อวงการและวัฒนธรรมของคนหูหนวกทำให้ภาษามือได้รับการยอมรับว่ามีสถานะเทียบเท่ากับภาษาพูดและเป็นภาษาธรรมชาติเช่นเดียวกับภาษาทั่วไป สำหรับงานวิจัยภาษามือไทยทางภาษาศาสตร์มีการศึกษาระบบไวยากรณ์ของ วูดวาร์ด (Woodward, 1996) คอลลินส์ (Collins – Ahlgren, 1990) ดานธานวานิช (Danthanavanich, 2004; 2008) และอื่นๆ ทำให้ทราบว่าองค์ประกอบภาษามือทั้ง 5 ประการข้างต้นแตกต่างจากการใช้อวัจนภาษา (Non - verbal) ในภาษาพูดของผู้ที่มีการได้ยินทั่วไปที่สามารถแยกออกจากกันได้อย่างชัดเจนระหว่างวัจนภาษาและอวัจนภาษา แต่สำหรับภาษามือ อวัจนภาษาเป็นส่วนหนึ่งของระบบไวยากรณ์ภาษามือที่ไม่สามารถแยกขาดออกจากกันได้ เช่น การแสดงสีหน้า (facial expressions) ท่าทาง (gestures) หรือ ภาษากาย (body language) ดังตัวอย่างการถ่ายทอดภาษามือต่อไปนี้ โดยผู้เขียนได้นำมาจากคลิปวิดีโอการเผยแพร่ข้อมูลจากเฟซบุ๊ก “ศูนย์บริการถ่ายทอด

การสื่อสารแห่งประเทศไทย” บางส่วน เพื่อให้เห็นภาพการใช้สีหน้าจากผู้ส่งสารหูหนวกในการเผยแพร่ข้อมูลสาธารณะ

ถ่ายทอด: |-----ห่าวซ้อ^{2hand+คิ้วขมวด+รูปปาก - อุ-----}|-----ไหน^t-----|

แปลไทย: “ห่าวซ้ออะไร”

ตัวอย่างข้อมูลจาก : ศูนย์บริการถ่ายทอดการสื่อสารแห่งประเทศไทย (TTRS Thailand)

สืบค้นจาก:

<https://www.facebook.com/TTRSThailand/videos2604584379812433/UzpfSTewMDAxMDA5NTY5MzQ0MDoxMjA1NjU0NTc2NDQ3NzIx>.

จากตัวอย่าง ผู้ส่งสารขมวดคิ้วเมื่อเริ่มทำมือ “ห่าวซ้อ” และเริ่มคลายการขมวดคิ้วเมื่อใช้ท่ามือ “ไหน” จากรูปประโยคแปลได้ว่า “ห่าวซ้ออะไร” ซึ่งมักพบการขึ้นต้นประโยคเพื่อแสดงการเกริ่นนำก่อนเข้าสู่หัวข้อการเล่าเรื่อง เป็นการเตรียมความพร้อมผู้รับสารให้ผู้รับสารทราบว่า วันนี้จะมีห่าวซ้ออะไร ตามความเข้าใจทั่วไปของผู้ที่มีการได้ยิน การแสดงสีหน้า เช่น การขมวดคิ้ว จัดเป็นอวัจนภาษาที่แยกขาดออกจากภาษาพูดได้อย่างชัดเจน มีความหมายแสดงความสงสัย ลังเล โกรธ หรืออื่น ๆ แต่ในภาษามือการขมวดคิ้วทำหน้าที่ทางไวยากรณ์แสดงการถามและการเล่าเรื่องที่สำคัญโดยไม่สามารถแยกออกจากกันได้เด็ดขาด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ประโยคคำถามเมื่อผู้ส่งสารแสดงการถามจะใช้การขมวดคิ้วอย่างชัดเจน เช่น คำว่า “อะไร”

ภาพที่ 1: ท่ามือ “อะไร”

ข้อมูลจาก: พจนานุกรมภาษามือไทยอิเล็กทรอนิกส์ (2563)

สืบค้นจาก: <http://www.e-tsl.com/browsesex.php>

ท่ามือ “อะไร” เป็นท่ามือแสดงการถาม เช่น กินอะไร ทำอะไร เป็นต้น เมื่อต้องการถาม ตัวบ่งชี้แสดงการถาม “อะไร” จะอยู่ท้ายประโยคเช่นเดียวกับภาษาไทย (โครงสร้างไวยากรณ์ภาษามือและภาษาไทยมีความแตกต่างกัน เช่น ในประโยคปฏิเสธ คำว่า “ไม่” ในภาษามือไทย มักอยู่ท้ายประโยค (Woodward, 2539) แต่ในภาษาไทย คำว่า “ไม่” มักอยู่หน้าคำกริยา) นอกจากคำว่าอะไรที่เป็นตัวบ่งชี้แสดงการถามแล้ว ในคำเดียวกัน เช่น คำว่า “สบายดี” ในภาษามือ หากผู้ส่งสารทวนคิ้ว จะกลายเป็นประโยคคำถามว่า “สบายดีไหม” และเมื่อผู้รับสารตอบ จะตอบในท่ามือเดียวกันแต่ไม่ขมวดคิ้วจะแปลได้ว่า “สบายดี” การสื่อสารด้วยภาษามือจึงเป็นการสื่อสารที่มีลักษณะแบบเห็นหน้ากัน (face – to face) โดยมีองค์ประกอบทางระบบไวยากรณ์เป็นส่วนสำคัญอวัจนและวัจนภาษาในภาษามือเป็นส่วนสำคัญ

ภาษามือในประเทศไทย มีความหลากหลายเช่นเดียวกับภาษาพูด มีการใช้ที่แตกต่างกันออกไปตามบริบทของผู้ใช้ภาษาและภาษามือไทยไม่ได้เป็นเพียงเครื่องมือในการสื่อสารเท่านั้น ภาษามือยังเป็นส่วนที่แสดงการยอมรับการมีวัฒนธรรมร่วมกันของคนหูหนวกอีกด้วย ปัจจุบันงานวิจัยทางด้านภาษาศาสตร์ภาษามือ ในแง่มุมของวัฒนธรรม ภาษาศาสตร์สังคม หรืองานวิจัยที่ศึกษาความหลากหลายของภาษามือยังไม่มียานวิจัยในไทยศึกษาลักษณะของวัฒนธรรมของคนหูหนวกไทยได้อย่างครอบคลุม มีเพียงการศึกษาภาษามือบ้านคือ จังหวัดนครพนมที่ทำให้เห็นความหลากหลายของภาษามือถิ่นในชุมชนที่มีการใช้แตกต่างจากภาษามือในโรงเรียน (Nonaka, 2004: P.7) จากงานวิจัยของ สมอลลี (Smalley, 1984) ศึกษาลำดับชั้นทางภาษาในประเทศไทย โดยตั้งคำถามว่า “ภาษามือบทบาทอย่างไรในการแยกกลุ่มคนออกจากกัน” สมอลลีพบว่าความหลากหลายทางภาษาของประเทศไทยมีลำดับชั้นของภาวะหลายภาษา 6 ระดับ โดยมีภาษาไทยมาตรฐานเป็นลำดับชั้นที่สูงที่สุดและภาษาประจำภูมิภาคอยู่ในลำดับรองลงมา ทว่าภาษามือไม่ได้อยู่ในขอบเขตการศึกษา ทำให้ภาษามือไม่สามารถจัดได้ว่าอยู่ในลำดับชั้นใดจากการศึกษาของสมอลลี นอกจากนี้งานวิจัยทางด้านภาษาและวัฒนธรรมที่มีในประเทศไทย ยังไม่มียานใดที่ศึกษาและกล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างภาษาและวัฒนธรรมของคนหูหนวก จากการลงพื้นที่ภาคสนามและสัมผัสกับกลุ่มคนหูหนวกที่วิทยาลัยราชสุดา มหาวิทยาลัยมหิดล ผู้เขียนพบว่า สำหรับคนหูหนวก ภาษามือเป็นส่วนสำคัญในการบ่งบอกวัฒนธรรมและการแสดงตัวตนในสังคม สิทธิความเท่าเทียมเป็นสิ่งที่คนหูหนวกให้ความสำคัญและเรียกร้องเพื่อให้เข้าถึงทรัพยากรของประเทศได้เท่ากับคนหูดีเสมอ เราจะพบท่ามือคำว่า “เท่าเทียม” ได้ในทุกช่องทางสื่อสารของคนหูหนวก คนส่วนใหญ่ที่มีการได้ยินในสังคมไทยมีมุมมองว่าคนหูหนวกคือคนพิการ แต่คนหูหนวกมิได้มองตนเองว่าเป็นผู้พิการแต่อย่างใดเนื่องจากมองว่ามีภาษาและวัฒนธรรมของตนเอง คนหูหนวกใช้ภาษามือในการถ่ายทอดวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์ของคนหูหนวกในประเทศไทยจากรุ่นสู่รุ่น

วัฒนธรรมของคนหูหนวกได้รับการนิยามจากงานของวูดวาร์ด (woodward, 1996) อธิบายการใช้ D และ d ของคำว่า D/deaf เพื่อแสดงความแตกต่างช่องทางการสื่อสารระหว่างคนหูหนวกที่ใช้ภาษามือและไม่ใช้ภาษามือในการสื่อสาร โดย ตัวอักษรพิมพ์ใหญ่ ‘D’ ในภาษาอังกฤษแทนกลุ่มคนหูหนวกที่ใช้ภาษามือในการสื่อสาร และ deaf ตัวอักษรพิมพ์เล็ก ‘d’ แทน กลุ่มคนหูหนวกที่ใช้ช่องทางการสื่อสาร

อื่นๆ ในการสื่อสาร เช่น การพูด การอ่านปาก เป็นต้น สำหรับสถานะภาษามือไทยในปัจจุบัน กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศให้ภาษามือเป็นภาษาประจำชาติของคนหูหนวกไทยเมื่อวันที่ 17 สิงหาคม 2542 โดยมีผลบังคับให้ใช้ภาษามือในการสอนสำหรับเด็กหูหนวก ประเทศไทยมีจำนวนประชากรผู้บกพร่องทางการได้ยินหรือสื่อความในปี 2561 อยู่ที่ร้อยละ 18.41 (รายงานสถานการณ์ด้านคนพิการในประเทศไทย, 2561) สุขศิริ (Suksiri, 2004) แบ่ง การใช้ภาษามือในประเทศไทยมีลักษณะที่แตกต่างกันออกไปตามลักษณะที่อยู่ ดังนี้ 1. ภาษามือครอบครัว (Home Sign) : ภาษามือที่ใช้เพื่อสื่อสารภายในบ้าน เป็นการใช้ท่ามือง่ายๆ เช่น กิน นอน เป็นต้น 2. ภาษามือที่ใช้ในหมู่บ้าน 3. ภาษามือภาษาไทย : การใช้ภาษามือในโรงเรียนที่ใช้ตามไวยากรณ์ภาษาไทย และ 4. ภาษามือที่ใช้ในชุมชนคนหูหนวก: เมื่อเด็กหูหนวกได้รับการถ่ายทอดภาษามือจากครูหูหนวก เมื่อเด็กเข้าสู่สังคมคนหูหนวก ภาษามือก็จะได้รับการพัฒนาขึ้นโดยมีภาษามือจากครูหูหนวกเป็นต้นแบบต่อไป

ปัจจุบันคนไทยส่วนใหญ่ยังไม่มีความเข้าใจโลกของคนหูหนวกมากนัก ผู้ที่มีการได้ยินที่สามารถใช้ภาษามือหรือผู้ที่เข้าใจวัฒนธรรมของคนหูหนวกมีอยู่อย่างจำกัด โดยมากมักเป็นผู้ที่มีส่วนใกล้ชิดกับคนหูหนวก เป็นเพื่อนหรือเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของคนหูหนวกเท่านั้นที่จะเข้าใจปัญหาและอยากเรียนรู้ภาษามือเพื่อใช้ในการสื่อสารกับคนหูหนวก สำหรับสถานะของคนหูหนวกในประเทศไทยนอกจากจะมีสถานะเหมือนชนกลุ่มน้อยแล้ว ยังมีสถานะเป็นกลุ่มคนพิการ (Disabled Group) ในทางสังคมไทย คุณภาพชีวิตของคนหูหนวกยังอยู่ในขั้นการพัฒนา มุมมองและทัศนคติที่มีต่อคนหูหนวกในสังคมไทย ยังไม่เป็นที่ยอมรับหรือได้รับความเสมอภาค เท่าเทียมโดยเฉพาะในด้านการศึกษาที่ตัวเลือกและโอกาสสำหรับคนหูหนวกยังมีอยู่อย่างจำกัด

รูปแบบการสอนสำหรับเด็กหูหนวกในประเทศไทย

ปัจจุบันจะมีการสอนเด็กหูหนวกในประเทศไทยมีรูปแบบการสอน 3 รูปแบบหลัก ๆ คือ 1. การสอนพูด (Oral Approach) เป็นวิธีการสอนที่เน้นการสอนพูดให้กับเด็กหูตึง (ยังมีระดับการได้ยิน) หรือเด็กหูหนวกที่หูหนวกในภายหลัง เช่น การอ่านปาก การฝึกพูด 2. การสอนโดยระบบรวม (Total Communication Approach) เป็นการใช้องานสอนที่ผสมผสานการสอน เช่น การสะกดนิ้วมือ การอ่านปาก และ 3. การสอนแบบสองภาษา (Sign Bilingual Education) คือการสอนที่มีผู้สอนร่วมระหว่างผู้สอนหูหนวก (ถ่ายทอดด้วยภาษามือ) และผู้สอนหูดี (ถ่ายทอดข้อมูลภาษาไทย) แต่ละรูปแบบมีลักษณะของการใช้ภาษาในการสอนที่ต่างกัน ทั้งนี้ รูปแบบความแตกต่างของการสอนต่างมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ให้แก่เด็กหูหนวก ที่มีสถานะทางภาษาแตกต่างจากผู้ที่มีการได้ยิน (หรือคนหูดี) โดยคนหูหนวกไม่มีสถานะทางภาษาแบบ ภาษาเดียว (Monolingual) เนื่องจากคนหูหนวกอยู่ร่วมกับผู้ที่มีการได้ยินที่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่ ดังนั้นภาษาและวัฒนธรรมของคนหูหนวกจึงมีลักษณะสองภาษาและ

สองวัฒนธรรม จากการศึกษาภาษามือไทยพบว่า ในภาษามือมักมีการใช้การสะกดนิ้วมือ การใช้ท่ามือที่มีองค์ประกอบของหน่วยเสียงในภาษาพูด เช่น คำว่า น้ำ

ภาพที่ 2 :ท่ามือ น.หนู (เสียง n)

ภาพที่ 3 : ท่ามือ คำว่า “น้ำ”

ข้อมูลจาก: (พจนานุกรมภาษามือไทยอิเล็กทรอนิกส์, 2563)

สืบค้นจาก: <http://www.e-tsl.com/browsesex.php>

คำว่า “น้ำ” ในภาษามือ เกิดจาก ท่ามือ น. (ภาพที่ 2) ซัดบริเวณริมฝีปาก (ภาพที่ 2) เนื่องจากเวลาที่น้ำดื่มบริเวณปากท่ามือจึงทำบริเวณปาก นอกจากนี้ยังมีคำศัพท์อื่น ๆ อีกมากที่ใช้การสะกดนิ้วมือและการใช้หน่วยมือที่นำหน่วยเสียงมาสร้างคำในภาษามือไทยทำให้สะท้อนถึงสถานะสองภาษาของคนหูหนวกผ่านการสร้างคำในภาษามือไทย เพื่อให้ผู้เรียนหูหนวกสามารถพัฒนาทักษะการอ่านออกเขียนได้ในภาษาไทย เรียนรู้วัฒนธรรมของผู้ที่มีการได้ยินเพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคมใหญ่ การสอนแบบสองภาษาจึงเป็นอีกรูปแบบที่นักการสอนและนักภาษาศาสตร์เลือกใช้ในการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ให้แก่เด็กหูหนวก นอกจากนี้ยังมีวิธีการสอนภาษาแบบผสมผสาน โดย มลิวลย์ ธรรมแสง (2550) ผู้จัดทำโครงการเพื่อแก้ปัญหาการศึกษาของคนหูหนวกโดยการพัฒนารูปแบบสื่อการสอนให้แก่ผู้สอนเด็กหูหนวก ไม่ว่าจะเป็นการสอนแบบสองภาษาหรือการสอนแบบผสมผสาน การสอนเด็กหูหนวกในปัจจุบันยังอยู่ในการทดลองและสะท้อนให้เห็นปัญหาการศึกษาผ่านผลสัมฤทธิ์การศึกษาของเด็กหูหนวกที่เกิดจากการเรียนการสอนและการสื่อสารภายในชั้นเรียน

ปัญหาการเรียนการสอนและการสื่อสารในชั้นเรียนหูหนวก

รายงานของศูนย์พัฒนาการศึกษาแห่งชาติ รายงานว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กหูหนวกต่ำกว่าเด็กที่มีการได้ยินทุกวิชา โดยเฉพาะวิชาภาษาและสังคม (โสภณ ชัยวัฒนกุลวานิช, 2556, หน้า 4) เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนที่เป็นไปตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการที่มีรูปแบบการสอนพื้นฐานจากเด็กที่มีการได้ยิน โดยไม่มีการปรับให้เข้ากับผู้เรียนหูหนวกที่มีความต้องการในการจัดหลักสูตรพิเศษ เมื่อผู้เกี่ยวข้องทางการศึกษามีจุดมุ่งหมายที่ต้องการให้เด็กหูหนวกมีทักษะการเรียนรู้เทียบเท่ากับเด็กที่มีการได้ยิน ไม่ว่าจะเป็นวิชาแกนกลาง (ภาษาไทย สังคม คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์) แต่ไม่มีการส่งเสริมทรัพยากรทางการศึกษาหรือปรับหลักสูตรให้เข้ากับการรับรู้ทางภาษาและวัฒนธรรมของเด็กหูหนวกโดยผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ความยากง่ายของเนื้อหาใช้เกณฑ์เดียวกับเด็กที่มีการได้ยิน ปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอนที่ผู้สอนไม่มีทักษะการใช้ภาษามือ หรือพิจารณาความหลากหลาย ระดับการได้

ยีนของผู้เรียนที่แตกต่างกัน ผู้สอนเน้นการทำแบบฝึกหัดและให้การบ้านที่ไม่สอดคล้องกับพัฒนาการหรือช่วยส่งเสริมการแก้ปัญหาพัฒนาการการรับรู้ของเด็กหูหนวก นอกจากนี้ปัญหาทางภาษาแล้ว จิตประภา ศรีอ่อน (2547) กล่าวถึงปัญหาการสอนเด็กหูหนวกว่า การสอนแบบสองภาษายังขาดแคลนครูหูหนวกและครูที่มีการได้ยินที่มีความรู้เรื่องการสอนแบบสองภาษา และไม่มีการจัดการสอนแบบสองภาษาอย่างต่อเนื่องทางแก้ไขวิธีการสอนเด็กหูหนวก ควรสอนตามขั้นพัฒนาการการรับรู้ เน้นการใช้ภาพ การลงมือปฏิบัติให้เห็นเชิงประจักษ์ ปัจจุบันแม้เทคโนโลยีจะพัฒนาไปอย่างก้าวกระโดด แต่กลับไม่มีการพัฒนาอุปกรณ์การเรียนการสอนให้ทันสมัยและแก้ปัญหการจัดการชั้นเรียนหูหนวก การศึกษาของเด็กหูหนวกจึงยังเป็นปัญหาที่ซับซ้อนและยังอยู่ในขั้นพัฒนาเฉพาะกลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้องเท่านั้น นอกจากนี้ภาษามือที่ใช้ในโรงเรียนยังมีการใช้ภาษามือตามไวยากรณ์ภาษาไทย ซึ่งต่างจากไวยากรณ์ภาษามือที่คนหูหนวกใช้ในการสื่อสารทั่วไป ส่งผลให้เมื่อผู้เรียนเข้าเรียนในระดับอุดมศึกษา จึงต้องมีการปรับพื้นฐานการใช้ภาษามือไทยก่อนที่จะเริ่มเรียนตามหลักสูตรของมหาวิทยาลัย ปัญหาความซับซ้อนทางการสื่อสารของเด็กหูหนวกดังกล่าวทำให้ทีมผู้สอนหูดีและหูหนวกในระดับมหาวิทยาลัยต้องดำเนินการวางแผนปรับการใช้ภาษามือไทย โดยมีครูหูหนวกเป็นต้นแบบทางภาษาให้แก่เด็กหูหนวก

การสอนแบบสองภาษาสำหรับเด็กหูหนวก : พัฒนาการและปัญหา

การศึกษาระบบสองภาษา หมายถึง การจัดการเรียนการสอนเป็นสองภาษาและมีการใช้ภาษาทั้งสองเป็นสื่อในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนบางส่วนหรือทั้งหมดของหลักสูตรการศึกษา (Anderson & Boyer, 1970 อ้างถึงใน วุฒิชัย เนียมเทศ, 2555) วิธีการสอนแบบสองภาษามีหลายรูปแบบด้วยกัน กุลยา ตันติผลาชีวะ (2545)) กล่าวว่า การสอนสองภาษาต้องเริ่มจากการสอนภาษาแม่ให้ชัดเจนก่อน ขณะที่งานวิจัยของ Shouhui, Yongbing and Huaqing (2007) สะท้อนให้เห็นว่าการสอนภาษาพร้อมกันอาจทำให้เด็กมีความสับสน ส่งผลต่อความสามารถในการใช้ภาษาในอนาคตได้ งานวิจัยการสอนแบบสองภาษาโดยมากมักศึกษาภาษาพูดที่ใช้เสียงในการสื่อสารเป็นหลัก เช่น การสอนภาษาอังกฤษ การสอนภาษาจีน ที่ผู้เรียนใช้ภาษาแม่เป็นภาษาอื่น จากแนวคิดและค่านิยมข้างต้น การศึกษาแนวคิดการสอนแบบสองภาษาได้รับการศึกษาพัฒนาวิจัย จากนักการศึกษา นักจิตวิทยา นักภาษาศาสตร์จากมุมมองภาษาพูดมากกว่าภาษามือ และด้วยความแตกต่างของช่องทางการรับสารระหว่างภาษาพูดและภาษามือจึงทำให้การเรียนภาษาไทยเป็นภาษาที่สองสำหรับเด็กหูหนวกในประเทศไทยปัจจุบันเป็นเรื่องที่ยากต่อการจัดการเรียนการสอน ปัจจุบันนักการศึกษาต่างพยายามพัฒนากระบวนการสอน ออกแบบสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนหูหนวก โดยใช้วิธีการลงมือปฏิบัติและการสอนที่เน้นการมองเห็นภาพ รวมถึงการสอนภาษาไทยเป็นภาษาที่สองและใช้ภาษามือไทยเป็นภาษาหลักในการสอน โดยนักการสอนเชื่อว่า การสอนแบบสองภาษาสามารถสร้างความเข้าใจให้แก่เด็กหูหนวกได้

การสอนแบบสองภาษาสำหรับเด็กหูหนวกในประเทศไทยเริ่มใช้ในปี พ.ศ. 2542 – 2544 โดยวิทยาลัยราชสุตา มหาวิทยาลัยมหิดล ร่วมมือกับโรงเรียนโสตศึกษานครปฐมในการจัดการเรียนการสอนแบบสองภาษา ผลจากการศึกษาพบว่า ความสามารถทางภาษาไทยของนักเรียนมีความก้าวหน้าน้อยกว่าโรงเรียนเรียนโสตศึกษาอื่นเนื่องจากความต่อเนื่องในการใช้วิธีการสอนของแต่ละช่วงชั้นขาดตอน แต่ครูผู้สอนมีความเชื่อมั่นในผลของการสอนแบบสองภาษาในระดับมากและมากที่สุด โดยโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการการสอนแบบสองภาษามีทั้งสิ้น 5 โรงเรียน ด้วยกัน ปัจจุบันมีโรงเรียนสำหรับสอนผู้เรียนหูหนวกทั่วประเทศรวมทั้งสิ้น 21 โรงเรียน กระจายตัวอยู่ในแต่ละภูมิภาคของประเทศไทย และมีมหาวิทยาลัยที่เปิดรับเด็กหูหนวกเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาไม่กี่แห่ง อาทิ วิทยาลัยราชสุตา มหาวิทยาลัยมหิดล และมหาวิทยาลัยสวนดุสิต โดยวิทยาลัยราชสุตา มหาวิทยาลัยมหิดลเป็นมหาวิทยาลัยแรกที่ทำกรเปิดสอนเด็กหูหนวกโดยนำการสอนแบบ (Bilingual-bicultural Education : Bi Bi Education) คือ การสอนร่วมระหว่างผู้สอนหูดี ผู้สอนหูหนวก และการเรียนร่วมกันระหว่างผู้เรียนหูดีและผู้เรียนหูหนวก (ธีรศักดิ์ ศรีสุรกุลและสุสิริ ด่านธวานิช, 2556) วัตถุประสงค์ของการสอนแบบสองภาษาดังกล่าวคือ ต้องการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ทั้งสองภาษาควบคู่ไปด้วยกัน โดยมีทีมผู้สอนที่ผู้สอนหูดีเป็นผู้ถ่ายทอดวัฒนธรรมไทยของผู้ที่มีการได้ยินด้วยภาษาไทย ผู้สอนหูหนวกเป็นผู้ถ่ายทอดวัฒนธรรมคนหูหนวก โดยมีทีมนำ ผู้จัดบันทึกการเรียน และฝ่ายโสตทัศนศึกษาที่ทำงานร่วมกัน โดยจัดสภาพแวดล้อมในชั้นเรียนและสถานที่การศึกษาที่รองรับการเรียนรู้และการรับรู้ของเด็กหูหนวกและบุคลากร นักศึกษาที่มีความพิการด้านอื่น ๆ ด้วย นอกจากนี้ยังมีการเรียนร่วมกันระหว่างผู้เรียนที่มีการได้ยินและผู้เรียนหูหนวกโดยผู้เรียนที่มีการได้ยินเข้าเรียนในระดับปริญญาตรีที่วิทยาลัยราชสุตา มหาวิทยาลัยมหิดลจะได้เรียนร่วมกับเด็กหูหนวกเพื่อพัฒนาทักษะภาษาของตนเองและเมื่อจบการศึกษาจะสามารถประกอบวิชาชีพได้ นอกจากการเรียนด้วยกันแล้ว ยังมีการอยู่ร่วมกันนอกชั้นเรียน การอยู่หอพักประจำวิทยาลัยร่วมกัน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการถ่ายโอนภาษาและวัฒนธรรมไปพร้อมกันตลอดปีการศึกษา ปัจจุบันการสอนโดยใช้รูปแบบการสอนแบบสองภาษาสองวัฒนธรรม (Bilingual-bicultural Education : Bi Bi Education) ยังอยู่ในขั้นทดลองและพัฒนาการวิจัยทางผลสัมฤทธิ์การศึกษา โดยไม่ได้มุ่งเน้นผลการศึกษาทางด้านภาษาไทยของผู้เรียนที่พัฒนาขึ้นเท่านั้น แต่ยังมุ่งด้านการพัฒนาทักษะภาษาของมือของเด็กหูหนวกที่ผู้เรียนบางส่วนยังไม่สามารถใช้ภาษามือได้ชัดเจนและเต็มศักยภาพ โดยภาษามือของผู้เรียนได้รับอิทธิพลจากภาษามือโรงเรียนหรือภาษามือประจำชุมชนที่ผู้เรียนได้รับมา เมื่อเข้าเรียนในระดับอุดมศึกษาของวิทยาลัยราชสุตา ผู้เรียนจะได้รับการปรับภาษามือจากผู้สอนหูหนวกเพื่อให้สามารถใช้ในการสื่อสารร่วมกันได้

การสอนแบบการเรียนรู้ร่วม Co-enrollment)

ปัจจุบันนอกจากกระบวนการสอนแบบสองภาษาแล้ว ยังมีการใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบการเรียนรู้ร่วม (Co-enrollment) โดย Knoors & Marschark (2012) ได้เสนอการสอนเด็กหูหนวกแบบการเรียนรู้ร่วมขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาทางภาษาและการศึกษาของเด็กหูหนวกให้สามารถพัฒนาทักษะการเรียนรู้และผลลัพธ์ทางการศึกษาได้โดยการเรียนรู้ร่วม (Co-enrollment) เป็นการสร้างมิติทางสภาพแวดล้อมสังคมทางภาษาที่สำคัญ โดยผ่านการใช้ภาษามือและภาษาพูดเป็นเครื่องมือสำหรับการสื่อสารและการมีปฏิสัมพันธ์ภายในชั้นเรียน นอกจากนี้การเรียนรู้ร่วมเป็นรูปแบบการสอนที่ส่งผลดีต่อการยอมรับทางสังคมของผู้เรียนหูหนวกและมีผลต่อการแสดงออกทางลักษณะทางพฤติกรรมของเด็กหูหนวก จากมุมมองทางสภาพสังคม ชั้นเรียนแบบเรียนรู้ร่วม (Co-enrollment) เป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่สามารถให้ความรู้และสามารถปรับสภาพการเรียนรู้ทางด้านสังคมได้มากกว่าห้องเรียนการศึกษาทั่วไป จากการนำแนวทางดังกล่าวไปทดลองใช้ McCain & Antia (2005) อ้างถึงใน Marschark, Tang and Knoors (2014) คณะกรรมการอ่านของเด็กหูหนวกที่เข้าโปรแกรมการสอนแบบเรียนรู้ร่วมอยู่ในเกณฑ์ที่ดีกว่าเด็กหูหนวกที่ใช้หลักสูตรปกติแต่ยังคงต่ำกว่าเด็กที่มีการได้ยิน การนำแนวทางการสอนแบบเรียนรู้ร่วมเป็นแนวการสอนรูปแบบใหม่ที่เริ่มมีการนำไปใช้และวิจัยศึกษา สำหรับประเทศไทย ยังคงมีงานวิจัยและการพัฒนาการศึกษาของเด็กหูหนวกทั้งทางภาษาศาสตร์ การศึกษา สังคมศาสตร์ จิตวิทยา และศาสตร์ต่างๆอยู่น้อยมาก จึงทำให้องค์ความรู้และแนวทางการสอนเด็กไทยอยู่ในขั้นการทดลองและพัฒนา ผู้เขียนขอเสนอข้อเสนอแนะการทำวิจัยทางภาษาศาสตร์การศึกษาไว้เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและชีวิตของคนหูหนวกได้ดังนี้

ข้อเสนอแนะงานวิจัยเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและชีวิตคนหูหนวก

ในสังคมไทยส่วนใหญ่ผู้ที่มีการได้ยินรู้จักและเข้าใจคนหูหนวกมีน้อยมาก มักมีคำถามเกี่ยวกับคนหูหนวกที่ชวนให้ตกใจ เช่น คนหูหนวกใช้อักษรเบลล์หรือไม่? ภาษามือใช้เหมือนกันทั่วโลกไหม? คนหูหนวกพูดได้หรือไม่? เป็นต้น ความไม่เข้าใจส่วนนี้ทำให้ผู้เขียนทราบว่า งานวิชาการ บทความ งานวิจัย และการมีส่วนทางสังคมของคนหูหนวกในสังคมส่วนใหญ่ เป็นปัจจัยที่ควรพัฒนาเพื่อให้เกิดแรงขับเคลื่อนผลักดันคุณภาพชีวิตคนหูหนวกให้เปิดกว้างรวมถึงได้รับโอกาสทางสังคมมากยิ่งขึ้น ดังข้อเสนอการทำวิจัย ดังนี้

1. งานวิจัยทางด้านภาษาศาสตร์

1.1. ภาษาศาสตร์สังคม งานวิจัยทางด้านภาษาศาสตร์สังคม โดยอาจจะศึกษาภาษามือในโรงเรียนแต่ละแห่ง ว่ามีความเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร เช่น การศึกษาความหลากหลายของการใช้ภาษามือในโรงเรียน หรือในชุมชน การศึกษาการแปรของภาษามือที่เปลี่ยนไปตามสถานที่ เพศ อายุ เป็นต้น

1.2.งานวิจัยทางด้านแนวคิด ทฤษฎี เช่น การศึกษาทางด้านวัจนปฏิบัติศาสตร์ การศึกษาทางด้านสัมพัทธสาร (Discourse Analysis) เพื่อให้เข้าใจรูปแบบและประเภทของการใช้ภาษาที่แตกต่างกันออกไปตามบริบทการใช้และการสื่อสารในสังคมคนหูหนวก

1.3.คลังข้อมูลภาษามือ : แม้ในปัจจุบันจะมีการจัดทำพจนานุกรมภาษามือ แต่ก็ไม่ใช่เพียงพอและครอบคลุมการใช้ภาษา หากมีการจัดทำคลังข้อมูลภาษามือ (corpus) จะเป็นประโยชน์ต่อวงการวิชาการและการล่าม การแปล และการศึกษาพื้นฐานทางภาษาทางด้านอื่น ๆ ต่อไป

2. งานวิจัยทางการศึกษา :

2.1. การศึกษาวิจัยทางการศึกษา เพื่อพัฒนารูปแบบการสอน การพัฒนาผู้สอนให้สามารถใช้ภาษาในการสื่อสารกับเด็กหูหนวก

2.2. การวิจัยศึกษาชีวิตและประเพณีผลทางภาษา ทั้งภาษาไทยและภาษามือ เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาด้านการและตรงจุด

3. งานวิจัยทางวัฒนธรรม

3.1. ศึกษาวัฒนธรรมของคนหูหนวกแต่ละท้องถิ่น หรือแต่ละชุมชน เมื่อเข้าใจวัฒนธรรมที่มีความแตกต่างกันของแต่ละถิ่น จะทำให้สามารถเข้าใจความเป็นอยู่ ความเชื่อ ค่านิยมของแต่ละชุมชนได้

3.2. การศึกษาทางวัฒนธรรมชุมชน ตลอดจนครอบครัวของเด็กหูหนวก เพื่อให้ผู้ปกครองมีส่วนในการศึกษาเรียนรู้และสามารถสื่อสารกับเด็กได้

เอกสารอ้างอิง

กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2545). การสอนปฐมวัยสองภาษา. *วารสารการศึกษาปฐมวัย*, 6(4), 27-34.

จิตประภา ศรีอ่อน. (2547). *การประเมินผลโครงการห้องเรียนสาธิตการสอนแบบสองภาษา*

สำหรับเด็กหูหนวกในโรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดนครปฐม. นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหิดล.

ธีรศักดิ์ ศรีสุกุลและสุสิริ ด่านธนวานิช. (2556). บุคลากรสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนสำหรับ

นักศึกษาหูหนวก. *วารสารครุศาสตร์*, 41(3), 235-242.

พจนานุกรมภาษามือไทยอิเล็กทรอนิกส์. (2563). *พจนานุกรมภาษามือไทยอิเล็กทรอนิกส์*,

11 มิถุนายน 2563. <http://www.e-tsl.com/browse.php>

วุฒิชัย เนียมเทศ. (2555). บริหารโครงการหลักสูตรภาคภาษาอังกฤษ (English Program)

อย่างไรให้ประสบความสำเร็จ. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์*

วิทยาเขตปัตตานี, 23(3), 1-17

รายงานสถานการณ์ด้านคนพิการในประเทศไทย. (2561). *ประเภทความพิการ*. 7 มิถุนายน 2563.

<https://nadt.or.th/pages/stat61.html>

- ศูนย์บริการถ่ายทอดการสื่อสารแห่งประเทศไทย (TTRS Thailand). (2563). *เรื่อง บขส. เตรียมเปิดเดินรถเส้นทางภาคเหนือ-อีสานและตะวันออก 18 พ.ค.นี้*. สืบค้นจากเว็บไซต์หน่วยงานศูนย์บริการถ่ายทอดการสื่อสารแห่งประเทศไทย. 7 มิถุนายน 2563.
<https://www.facebook.com/TTRSthailand/videos2604584379812433/UzpfSTewMDAxMDA5NTY5MzQ0MDoxMjA1NjU0NTc2NDQ3NzIx>.
- โสภณ ชัยวัฒนกุลวานิช. (2556) *รูปแบบการจัดการศึกษาทางเลือกเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ*. ปรินญาครุศาสตร์ดุขภูิบัณฑิต.จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.กรุงเทพฯ.
- Baker, C. (2001). *Foundation of Bilingual Education and Bilingualism*. England: Clevedon, Multilingual Matters.
- Collins-Ahlgren, M. (1990). *Spatial-locative predicates in Thai Sign Language*. In C. Lucas (Ed.), *Sign language research: Theoretical issues* (pp. 103-117). Washington, DC: Gallaudet University Press
- Danthanavanich, S. (2004). *The structure of Thai Sign Language in Deaf Community: at word level*. Term paper for LCLG 626 Directed Research, semester 2/2003. Institution of Language and Culture for Rural Development, Mahidol University. (in Thai)
- Emmorey, K. (2002). *Language, Cognition and the Brain*. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum
- Gertz, G. and Boudreault, T. (2016) *Introduction: A Snapshot of Advancements in Deaf Communities*. in. The SAGE Deaf Studies Encyclopedia. United States of America: SAGE Publications.
- Johnston, T. and Schembri, A. (2007). *Australian Sign Language (Auslan). An Introduction to Sign Language Linguistics*. Cambridge: Cambridge University Press
- Knoors, H., & Marschark, M. (2012). Language planning for the 21st century: revisiting bilingual language policy for deaf children. *Journal of Deaf Studies and Deaf Education*, 17(3), 291–305.
- Marschark, M., Tang, M., and Knoors, H. (2014). *Bilingualism and Bilingual Deaf Education*. United States of America. Oxford University.
- Nieves B. (2016). *Deaf Education History: Pre-1880*. The SAGE Deaf Studies Encyclopedia. United States of America: SAGE Publications.

- Nonaka, A.M. (2004). The forgotten endangered language: Lessons on the important of remembering from Thailand's Ban Khor Sign Language. *Language in society*, 33(5). 737-68.
- Padden, C. (1980). *The deaf community and the culture of deaf people*. In C. Baker, & R. Pattison (Eds.) Sign language and the deaf community. Silver Spring: National Association of the Deaf.
- Zhao, S. H., Liu, Y. B., & Hong.H.Q. (2007) Singaporean Preschoolers' Oral Competence in Mandarin. *Language Policy*. (6).73-94.
- Woodward, James C. (1996). Modern Standard Thai Sign Language, influence from ASL, and its relationship to original Thai sign varieties. *Gallaudet University Press*. (92). 227-52.